

Novinky knihovny VÚKOZ – říjen 2024

R 6070

TIŠMA, A. - LÖRZING, H.: **Dutch Landscape. The Ultimate Guide for Study, Professional and Personal Use**

Rotterdam, nai010 publishers, 2023, 336 s., 1. vyd.

krajina kulturní - vývoj historický - tvorba krajiny - typologie krajiny - územní plánování - péče o krajinu - Nizozemsko

The book is the ultimate introduction to the Dutch landscape for students, professionals and landscape enthusiasts. Largely created by its inhabitants, the landscape of the Netherlands is primarily a project, a work in progress, requiring constant adaptation and maintenance – if only because otherwise it will flood. The book covers all Dutch landscape types, from dunes to peat clearings, from sandy soils to polders. It presents the geological composition of the land, the climate, the historical development of the landscape and modern developments such as agriculture, water management and recreation. The Dutch tradition of spatial planning is discussed and the role of nature in urban design, from parks and water squares to green roofs and garden cities. Typical Dutch phenomena such as Vinex neighbourhoods and the Floriade expo are also considered from the perspective of the Dutch tradition of making landscape. With several appendices and suggestions for places to visit, this book offers the ideal introduction to the Dutch landscape for landscape design students, professionals and enthusiasts.

A 3008/1

MCGOVERN, R.J. - ELMER, W.H.: **Handbook of florists' crops diseases. Volume 1**

Cham, Springer International Publishing, 2018, 662 s., 1. vyd.

květinářství - ochrana rostlin - fytopatologie

A 3008/2

MCGOVERN, R.J. - ELMER, W.H.: **Handbook of florists' crops diseases. Volume 2**

Cham, Springer International Publishing, 2018, s. 663–1365, 1. vyd.

květinářství - ochrana rostlin - fytopatologie

Chapters outline up-to-date strategies regarding breeding, chemical and biological control, cultural and environmental manipulation, diagnosis, nutrition, and sanitation and how these approaches directly influence ornamental plant health.

Part 1: Components of Integrated Disease Management. Part 2: Florists' Crops Diseases: Cut Flowers. Part 3: Florists' Crops Diseases: Potted-Flowers. Part 4: Florists' Crops Diseases: Flowering Geophytes.

B 1036/1

HASSLER, M. - MUER, T.: **Flora Germanica. Alle Farn- und Blütenpflanzen Deutschlands in Text und Bild. Band 1**

Ubstadt-Weiher, Verlag Regionalkultur, 2022, 864 s.

botanika - flóra - klíč k určování- Německo

B 1036/2

HASSLER, M. - MUER, T.: **Flora Germanica. Alle Farn- und Blütenpflanzen Deutschlands in Text und Bild. Band 2**

Ubstadt-Weiher, Verlag Regionalkultur, 2022, s. 865-1712
botanika - flóra - klíč k určování - Německo

B 1036/3

HASSLER, M. et al.: **Flora Germanica. Alle Farn- und Blütenpflanzen Deutschlands in Text und Bild. Band 3. Kritische Gattungen 1: Rubus (Brombeeren), Hieracium und Pilosella (Habichtskräuter), Sorbus und Verwandte (Mehlbeeren, Elsbeeren etc.), Alchemilla (Frauenmäntel), Das Portulaca-oleracea-Aggregat (Portulak), Das Draba-verna-Aggregat (Hungerblümchen), Das Festuca-ovina-Aggregat (Schafschwingel)**
Ubstadt-Weiher, Verlag Regionalkultur, 2024, 824 s.
botanika - flóra - klíč k určování - Německo

V Německu se vyskytuje přibližně 2 800 původních kvetoucích rostlin, kapradin a mechů. Kromě toho zde roste podobný počet zavlečených neofytů a planě rostoucích okrasných a užitkových rostlin. Většina druhů je však považována za ohroženou a byla vytlačena do menších, omezených oblastí. Svazky 1 a 2 obsahují popis celkem 4 600 druhů, poddruhů a variet, zahrnují tedy všechny původní druhy i všechny pravidelně se vyskytující neofyty a hybridy. V textu je zmíněno dalších asi 1500 velmi vzácných a ojediněle nalezených druhů. Většina rostlin je zobrazena na dvou obrázcích a u každého druhu je uveden podrobný popis, údaje o rozšíření, četnosti, stavu ohrožení a charakteristice stanoviště. Symboly označují životní cyklus, toxicitu, požitelnost, ekologii a hmyzí druhy žijící na dané rostlině. Úvodní kapitoly jsou věnovány fylogenezi rostlin a přehledu biotopů. Rozsáhlý aktuální seznam literatury obsahuje nejdůležitější publikace o německé flóře z posledních 30 let.

Třetí díl se zabývá tzv. „kritickými“ rody (např. ostružiny nebo pampelišky) – jedná se o zhruba 1300 obtížně identifikovatelných druhů. Každý z těchto rodů sestává z velkého počtu malých druhů, jejichž identifikace je často složitá. Stále existuje mnoho otázek ohledně jejich ochrany a zachování populací, které se často vyskytují pouze na malých územích. Každou z těchto skupin se ve střední Evropě zabývá jen několik specialistů, kteří se výzkumu věnují často desítky let. Prakticky všichni se na této práci podíleli. Svazek 3 obsahuje celkem asi 850 druhů a více než 1500 poddruhů.

Kromě toho je nově popsáno 23 druhů. Zařazeny byly i některé druhy ze sousedních zemí, které se vyskytují v blízkosti hranic, protože jejich výskyt je možný i v Německu. Oproti hlavním svazkům 1 a 2 jsou zde druhy zdokumentovány podrobněji a často doplněny herbářovými vzorky, které usnadňují jejich identifikaci.

R 6073

ROTHAMEL, H. [red.]: **Klimaanpassung für historische Gärten**
Muskau, Die Stiftung "Fürst-Pückler-Park Bad Muskau", 2024, 52 s.
zahrady historické - klima - změny klimatu - výzkum

Ein Projekt der Arbeitsgemeinschaft Deutscher Schlösserverwaltungen. Ein spannender Einstieg zu den größten Herausforderungen unserer Zeit und Beispiele dafür, wie die Lösung aussehen kann.

Historische Gärten sind ein wichtiger Erfahrungs-, Lern- und Gestaltungsraum für eine nachhaltige Entwicklung – indem durch das Zusammenführen von Erfahrungswissen und wissenschaftlichem Wissen die Herausforderungen des Klimawandels aufgegriffen werden, Biodiversität erhalten und ein verantwortlicher Umgang mit Boden und Wasser praktiziert und indem durch Kooperation und Beteiligung an Forschung auch Verantwortung übernommen wird. Historische Gärten werden so auch zu Lernorten für eine nachhaltige Entwicklung – für die an dem hier vorgestellten Projekt Beteiligten ebenso wie für alle, die durch die hier vorgelegte Publikation an den wegweisenden Projektergebnissen teilhaben können.

Gegenwärtig werden erstmals im Rahmen einer DBU-Förderung (2022–2024) die in den letzten fünf bis zehn Jahren in den staatlichen Gärten und Parks angewandten Maßnahmen zur Klimaanpassung aufbereitet und vergleichbar zusammengeführt. Bundesweit wurden mehr als 80 angewandte Modellprojekte dokumentiert. Zu den Aufgaben gehört neben der Dokumentation und Weiterentwicklung empirischer Lösungsansätze auch die Vernetzung mit den Naturwissenschaften. Die Vernetzung mit naturwissenschaftlichen Einrichtungen dient dazu, die empirischen Ansätze wissenschaftlich zu untermauern und aus dem Zusammenspiel wirksame Handlungsstrategien zu entwickeln. Insbesondere werden die Geowissenschaften (Geologie, Geophysik, Hydrologie) zum nachhaltigen Wasser-management und zur Bodenverbesserung, die Biologie und die Analytische Chemie zur Nachzucht geeigneter Gehölze wie auch zur Eindämmung von Pflanzenschädlingen sowie die Forstwissenschaften zur Begleitung von Klimabaumschulen in den jeweiligen Gartenverwaltungen fachlich eingebunden.

A 3007

VAŠKŮ, Z. - SVOBODA J. - CÍLEK, V.: Kniha o klimatu zemí Koruny české

Voznice, Leda, 2023, 717 s..

klimatologie - klima - změny klimatu - Česko

V novém, Václavem Cílkem přepracovaném vydání vychází monumentální dílo Kniha o klimatu Koruny české, na kterém vedle Cílka dlouhé roky pracovali Jiří Svoboda a Zdeněk Vašků. Rozsáhlá kniha vychází ze sběru tuzemských pranostik a kronikových záznamů, aby osvětlila dobové i současné změny.

Kniha vznikala čtyřicet let a nabízí podrobný a vyvážený tuzemský vhled na ožehavou problematiku naší současnosti. Jak se píše v úvodu více než sedmisetstránkové knihy, Svoboda a Vašků na ní začali pracovat už koncem 70. let. A to nezávisle na sobě. Oba totiž procházeli staré kroniky a další dobové archiválie, aby si z nich vypisovali lidové pranostiky a veškeré zmínky o klimatických událostech. Samotná kniha se dělí do tří částí.

První se obecně zabývá vývojem klimatu a jeho přirozenými mechanismy. Čtenáři osvětluje základní pojmy oboru: roční období, sluneční, mořské či klimatické cykly, případně vliv sopečné činnosti. Tvůrci dále osvětlují i původ a současnou popularitu termínu antropocén a varovného prstu, který tento novotvar ukrývá. Autoři tyto údaje přehledně a s potřebným znalostním vkladem doplňují o celosvětové a celospolečenské události. Mluví o vzestupu Čingischána, francouzské revoluci, osídlení a vysídlení Grónska, ale i třeba potřebě husitských spanilých jízd, které měly souvislost s předchozími tuzemskými neúrodnými roky. Speciálně se pak věnují fenoménu takzvané „malé doby ledové“, a to jak jejím dopadům, tak historii tohoto termínu.

Druhá, hlavní část knihy popisuje průběh počasí a klimatické epizody minulých staletí, přičemž je založena na rozsáhlém souboru čtyřiceti pěti tisíc výpisků z kronik a dalších historických dokumentů pro roky 1000–1775, a to po jednotlivých letech. Tuto část uzavírá jednak přehled přirozených období malé doby ledové podle teplotních a srážkových řad meteorologické observatoře v pražském Klementinu, jednak stručná charakteristika podnebí 20. století

Třetí, závěrečná část knihy se věnuje budoucnosti. Autoři se zde snaží odpovědět na sugestivní otázku, co nás čeká a co s tím případně můžeme dělat. Zde najdeme i zcela praktické rady, jak si poradit doma, ve městě, na poli či v lese.

R 6072

GRETZ, V. - PRÄGHOFER, G. - HRDOUŠEK, V. - ŠÍMA, J.: **Klimatický strom. Jak stromy přispívají k lepšímu klimatu**

Tulln, Natur im Garten, 2020, 32 s.

klima - změny klimatu - ochrana klimatu - stromy - funkce zeleně

Stromy mají podobně jako „technická klimatizace“ vliv na klima a jako „zelená infrastruktura“ přispívají ke zlepšení kvality ovzduší, vázání CO₂, jsou stavebními prvky životního prostředí. Mají příznivý vliv na tepelný režim krajiny, tvorbu biotopů a ochranu půdy a zachycování dešťové vody. Cílem brožury *Klimatický strom* je poskytnout přehled služeb, které pro nás stromy zajišťují, podpořit ohleduplný přístup ke stromům a nabídnout rady a inspirace pro výsadbu nových stromů. Publikace má přispět k tomu, aby si lidé uvědomili potenciál stávajících stromů a zbavili se averze vůči stromům ve svém okolí, v parcích, na hřbitovech, v alejích.

A 3004

KERNOVÁ, S.: **Hrdinové suchých zahrad. Přírodě blízké zahradničení bez zalévání**

Praha, Grada Publishing, 2023, 127 s.

rostliny okrasné - pěstování ekologické - suchovzdorné rostliny - hospodaření přírodě blízké

V posledních letech se mnoho zahradníků i zahrádkářů potýká s rychlými změnami klimatu a nedostatkem vody pro zahrady i záhony. Publikace *Hrdinové suchých zahrad* ukazuje, že je možné vytvořit krásnou zahradu i bez častého zalévání. Kniha přináší nejen inspiraci, ale i praktický návod, jak o zahradu pečovat během celého roku, a poskytuje tipy, jak plánovat výsadby na záhonech tak, aby byly suchu odolné. Čtenáři zde najdou portréty rostlin s popisem jejich růstu a květenství, doporučení pro jejich umístění v zahradě a další užitečné informace. Krajinná architektka Simone Kernová v knize ukazuje rozmanitost nenáročných rostlin, které dobře zvládají sucho i méně výživnou půdu. Čtenáři mohou ocenit konkrétní návrhy pro různé typy zahrad, které jim pomohou vytvořit odolný a krásný prostor.

A 3006

KOBLÍŽEK, J.: **Česká rodová jména cizokrajných rostlin**

[Tišnov], Sursum, 2023, 386 s., 1. vyd.

botanika - exotické rostliny - terminologie - nomenklatura - slovník - čeština - latina

Publikace uvádí česká rodová jména cizokrajných rostlin, tedy těch rodů, které se přirozeně nevyskytují v České republice. Kniha obsahuje část latinsko-českou a česko-latinskou. Pokud nebylo v dostupné literatuře české jméno nalezeno, bylo většinou vytvořeno počeštěním latinského jména. V řadě případů však autor vytvořil nová česká jména, a to zpravidla podle význačných znaků daného rodu nebo připodobněním k jinému známému rodu. Publikace zahrnuje téměř šest tisíc rodových jmen a je určena nejen zájemcům o botaniku, o pěstované užitkové a zajímavé rostliny, ale také překladatelům, kterým může pomoci v jejich práci.

R 6071

ONDŘEJ, V.: **Včelí pastva v krajině**

Olomouc, Powerprint, 2022, 90 s., 1. vyd.

včelařství - krajina - ochrana krajiny - flóra - ochrana biodiverzity - fotografická publikace

Tato publikace se snaží analyzovat základní typy včelařských stanovišť v současné české krajině s ohledem na kvalitu a dostupnost včelí pastvy. Pojmenovává problémy dnešní krajiny a nabízí možnosti, jak včelám potravinové zdroje obohatit a zpestřit. Kniha ukazuje vývoj včelí pastvy v průběhu

celého roku a představuje významné medonosné rostliny, které mají i řadu dalších užitečných vlastností – od okrasných a ovocných dřevin až po léčivé a aromatické rostliny. Čtenář se také seznámí s problematikou současného zemědělství, lesnictví i drobné či ekologické produkce ovoce, zeleniny a léčivých rostlin ve vztahu ke včelám a ochraně biodiverzity.

B 1035

CÍLEK, V. - PRACH, J. - SŮVOVÁ, Z.: Lesy středních Čech. Jejich přírodní bohatství, současný stav a budoucí směřování

Praha, Dokořán, 2024, 302 s., 1. vyd.

lesy - funkce lesa - zeleň v krajině - zeleň rozptýlená - Čechy střední

Les budeme potřebovat stále víc jako zdroj surovin, kvůli údržbě prostředí i z hlediska vlastního zdraví. Je nutné mu rozumět a vědět, jak může ovlivnit místní prostředí, počasí i klima. Lesy středních Čech jsou zároveň jedinečným souborem přírodních stanovišť, kde na malé ploše nalezneme podhorské smrčiny středních Brd, holé i květnaté bučiny Voděradska, bory na pískovcích a vátých písčích, teplomilné doubravy a suťové lesy Křivoklátska a Českého krasu i zbytky lužních lesů podél Labe a mnoha potoků a říček. Obrovské je rovněž bohatství rozptýlené zeleně i množství exotických dřevin pěstovaných v zahradách a městských a zámeckých parcích.

A 3005

DVOŘÁČEK, P.: Historické zahrady. Nejkrásnější parky a zámecké zahrady v Čechách a na Moravě

Praha, Grada Publishing, 2024, 205 s., 1. vyd.

parky a zahrady historické - architektura zahradní - fotografická publikace - Česko

Historické zahrady nejsou jen památkami ani pouhým místem odpočinku či meditace. Jsou také živou historií i nenahraditelnou inspirací pro budoucnost. V knize plné krásných fotografií najdete drobné, původem renesanční zahrady – Telč, Jindřichův Hradec, Kratochvíle. Výjimečné jsou kroměřížský Libosad či francouzská zahrada v Dobříši, jejichž bohatá dobová dokumentace umožnila mimořádně autentickou obnovu. Najdete zde i renesanční a barokní formální zahrady – Květnou zahradu v Kroměříži, Dobříš, Libochovice, Bučovice, Slavkov, Zákupy, které byly většinou obnoveny jen z části. Ale také anglické parky – Český Krumlov, pražská Královská zahrada, Slavkov. Nechybí ani výjimečný Průhonický park nebo zámecký park Sychrovského zámku a mnoho dalších. Projděte se společně s autorem našimi nejkrásnějšími historickými zahradami.

P 1533

NEBESKÁ, J. - DVOŘÁČKOVÁ, J. - LINKOVÁ, M.: Jak na genderovou dimenzi v obsahu výzkumu. Příručka pro výzkumníky a výzkumnice

Praha, Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2024, 43 s., 1. vyd.

věda - výzkum - gender

Příručka si klade za cíl poskytnout podporu při zohledňování genderové dimenze v obsahu výzkumu a inovací v souladu s nároky programu Horizont Evropa, GA ČR, TA ČR a dalších grantových agentur, a vytvořit praktický návod na to, jak začleňovat genderovou dimenzi v různých vědních oblastech a poskytnout jednak širší přehled toho, proč a kde je genderová dimenze potřeba, jednak konkrétní nástroje, které usnadní práci s genderovou dimenzí ve výzkumech. Příručka je určena primárně pro výzkumnice a výzkumníky napříč vědními obory, nicméně užitečná může být pro kohokoliv, kdo se o genderovou dimenzi zajímá nebo v tomto směru hledá více informací. Doporučuje

se také osobám, které jsou na vysokoškolských a výzkumných institucích zodpovědné za agendu genderové rovnosti, projektový management či za správu grantů.

PERIODIKA

R 1307/180

Ginkgoblätter. Kurzmitteilungen

Ahrensburg, Deutsche Dendrologische Gesellschaft, 2024, 48 s.

dendrologie - periodika - Německo

Vybrané příspěvky:

SCHULZ, B.: Probleme mit wissenschaftlichen Pflanzennamen. Teil 1 – Einführung und alte Namen.

Ginkgoblätter, 2024, č.180, s.22-26, 1 obr.,5 lit.

botanika; nomenklatura; němčina; historie